

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 "
Pe trei luni . . . 6 "

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 "

TELEFON Nr. 226.

GAZETA TRANSILVANIEI

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA Târgul Inului Nr. 30

INSERATELE se primesc la administrație. Prețul după tarife și învalială.

Manuscrisele nu se înnapoiesc.

Dreptate.

Studentii eliminați. „D-I Notar“.

Pentru o telegramă, ce-au trimis-o doi studenți dela universitatea din Cluj Ligei culturale române, au fost eliminați. Așa a hotărât Senatul universitar maghiar din Cluj și hotărârea asta a fost confirmată și de ministrul ungar.

Pentru că dl Octavian Goga a scris pe „d-I Notar“ în care face biografia unui notar renegat, procurorul maghiar dela Cluj i-a intentat proces. El acuză pentru delictul de agitație împotriva neamului unguresc și pentru ațărare la revoltă (SS-ii 172 și 173 din codul penal).

Pentru că din Cernăuți s'a trimis lui Iaczkovics mașina infernală, nația ungurescă, incluzive toți procurorii ei, toți jidanii și toți scribierii ei au ridicat acuză împotriva României și cerea ca neamul românesc care singur e ucigașul să fie strangulat.

Pentru că trădătorul Mangra a fost dojenit și pedepsit după merit la București, nația ungurescă cere intervenție diplomatică și pretinde ca oștirea românească să defileze în fața trădătorului în capul căreia are să fie înfipt steagul unguresc.

Și dacă cumva dl Corbescu, care, presupunem că ar și unguerește, ar arunca peste graniță vr'un birjar ciangău care s'ar prea întrece cu firea declamând unitatea statului național maghiar în fața palatului regal român, în acest caz nația ungurescă ar pretinde să se declare război României.

Ce sunt păcatele noastre în raport cu toate aceste porniri ale nației ungurești?

Liga culturală e doar o Reunire culturală. Tot ceea ce intră în ea, pornește din considerații exclusiv culturale. Și cum orice societate culturală românească, fie ea așezată oriunde face eo ipso cultură românească și e prin menirea sa reprezentanta sufletului românesc care dincolo — în România — ca și dincoace, în Transilvania și Ungaria, e unul și același — nu înțelegem de ce doi Români, doi

studenti, cari ca atari sunt datorii să fie prietini culturii românești, să fie eliminați dela universitate, dela o instituție culturală, care în definitiv trebuie să fie protectoarea culturii pozitive fără considerare la faptul că această cultură e națională ori internațională.

Ei, dar la noi totul merge pe unguerie. Pressa ungurescă injură Academia română pentru că aceasta n'a vrut să stea de vorbă cu un trădător al neamului românesc și cu un dușman al culturii acestuia și tot această pressă tace tăcerea peștelui, când un senat universitar eliminează dela universitate pe doi studenți români din simplul motiv, că aceștia au îndrăsnit să se declare aderenții Ligei Culturale.

Mai au acești domni îndreptățirea ca față de această nedreptate atât de evidentă să protesteze împotriva Academiei care n'a atacat ci s'a apărât și a cărei apărare a fost o datorie.

Dar este oare o dreptate ca opera unui poet care zugrăvește pe un om decăzut, pe un dușman al propriului său neam, pe un renegat infam să fie adusă înaintea barei tribunalului?

Unde-i aici acel moral superior în sânul căruia are să se întâlnească caracterul, cinstea, singurele izvoare ale unei adevărate iubiri de țară ș'ale unui cetățenism sănătos?

Clujul însă habar n'are de astfel de concepții. El e atât de șovinist, încât nici la universitate nu se pot răbda oameni ca Bolcaș, Novacovici, cari îndrăsnesc să incunune mormântul lui Iancu, ori oameni ca Isaicu și Mitrea cari îndrăsnesc să trimită o telegramă de aderență Ligei Culturale române.

Iată cât de îndurerat ne scrie cei doi studenți eliminați:

„Credem, că se va afla loc în prețiosul D-Voastră organ, pentru aceste câteva cuvinte, cele din urmă, prin cari clarificăm pe scurt epilogul acelei clipe de curat și ferocit entuziasm ce ne-a însușit, când am trimis generoșilor frați de dincolo, cunoscuta telegramă de felicitare, de pinos.

In Cluj dacă nu mai avem ce căuta, va mai fi pe globul a-

cesta un loc, o universitate modestă, unde ne vom retrage fără cârtire, ducând în suflet alături de amintirea acelei mărețe zile și amintirea nenorocită a „dreptății și a cinstirii de libertate, cum o înțeleg cei cari propovăduiesc cultura, libertatea de pe catedrele universitare din nefericita Ungarie.

Amânată de ve o zi pe alta, pedeapsa pentru „crima săvârșită contra patriei, poporului suveran și a ideii de stat unitar și național maghiar“ ne-am luat-o de curând, într'atât că am fost eliminați pentru totdeauna dela universitatea Francisc Iosif I din Cluj. Mulțumită afabilității cu care cei trei domni amintiți în „Clarificarea“ noastră au servit autorităților cu informații despre noi, forul care nea luat interogatoriul părea că nici nu prea are lipsă de răspunsul complet la întrebările puse. . . doar de-o confirmare a „informațiilor“ primite.

Am luat la cunoștință sentința adusă; apela, nu putem dar nici n'am mai apela! Nedreptatea ce ni-s'a făcut, fără îndoială nu a rămas fără urme de tristeță trecătoare pentru sufletul nostru, când ne vedem așa cum suntem săraci, siliți a lua drumul prin țări străine.

Dar noi suntem dedați cu sărăcia și cu îndurarea nevoilor și așa cum le-am îndurat aici, jigniri și cu ei în sentimentele noastre sfinte o vom duce-o cumva și în alte părți unde cel puțin vom avea libertatea sentimentelor, a visului și a adorării mărețului nostru ideal, pentru care ne ținem ca ori ce bun și modest român, născuți să trăim și să murim.

Concepția dreptății e atât de laxă uneori și atât de strâmtă altori în Ungaria încât aici nici nu se poate vorbi de o dreptate.

Atâtea pilde ne dovedesc acest trist adevăr.

Căci ce poate fi mai trist și mai revoltător ca tu Român după lege și limbă să nu mai ai dreptul să ții la cultura ta, să nu aderezi la societățile tale culturale și să n'ai dreptul să sfideri pe cei ce-și renea-

gă legea și limba românească și cari alături de alți adversari luptă — ei frații de eri — împotriva noastră — în vreme ce altora li totul permis în numele „id eii.“

Dar toate astea nu ne alterează.

Ne doare însă altceva. Și asta e ignoranța, nepăsarea aproape revoltătoare a aceluia dintre ai noștri pe cari îi ating mai deaproape nedreptățile ce se fac.

De ce tac cei trei sute de studenți români dela Cluj? Și cei dela Pesta n'au și ei datorința să vorbească?

De ce nu spun, că la Cluj s'au găsit și denunțanți mizerabili?

Ori doară decăderea să fie generală?

Ar fi prea trist ca frunțașii de mâne ai acestui neam să-și fi pierdut acea conștiință mândră care singură poate afirma valoarea unui neam.

Așteptăm glasul tinerimii noastre. Nu va veni, — vom însemna încă un punct negru în frământările noastre naționale.

Din camera otomană. Constituinta se biroul camerei otomane, nou alesul președinte Hall-bey a rostit între vil aplauze un înflăcărat discurs, care a culminat în constatare, că Turcia nu va renunța niciodată la provinciile pierdute.

„Deși am suferit mari pierderi din cauza ambiției politice a unui partid a zis Halil-bey armata turcă n-a fost bătută. Armata, care de 400 de ani a subjugat împărații, regi și popoare, armata care a inspirat respect chiar lui Napoleon, care a resistat la Plevna câștigând astfel o victorie morală, nu putea fi învinsă. Armata turcă n'a suferit de cât un accident. Victoriile și înfrângerile sunt soarta comună a națiunilor. Trebuie numai să se tragă lecțiuni din înfrângeri. Recomand să nu se uite nici odată frumusușul Salonic, verdele Monastir, Tanina și întreaga Rumelie, să nu se uite că dincolo de granițe sunt frați cari trebuiesc eliberați. Numai astfel vom putea repara greșelile trecutului!“

Răscoala din Albania.

Conjurația lui Essad-pașa.

În momentele când firul telegrafic ne-a adus știrea că după lungi tratative s'a obținut acordul mult dorit între membrii comisiei internaționale de control și reprezentanții Epiroților pentru pacificarea Epirului, lumea a fost alarmată de știrea că ținutul Durazzo e în plină revoltă și că vasele de război italiene și austro-ungare au debarcat de urgență trupe pentru a veni în ajutorul familiei regale albaneze, amenințată de răscoluții instigați și conduși de însuși ministrul de finanțe al țării Essad-pașa.

Prima comunicare oficială făcută în ședințele de Marți seara ale delegației ungare și austriace prezentă răscoala din Durazzo ca efluxul „divergențelor între partizanii și adversarii lui Essad pașa“ și se termină cu constatarea că Essad-pașa se află pe bordul vasului „Szigetvár“, fără a explica mai deaproape cum și în ce calitate a ajuns Essad-pașa pe bordul vasului austro-ungar.

Telegramele mai nouă completează aceste știri și — după cum era de prevăzut — din aceste știri rezultă că Essad-pașa este instigatorul răscoalei și că, la ordinul principelui Albaniei, a fost arestat.

Pentru a înțelege mai bine schimbarea la față a lui Essad-pașa — din ministru în șef de răscoluți — este la loc a face o mică reprivere. Atitudinea lui Essad-pașa da mult de gândit încă pe timpul războiului balcanic, și mulți trăgeau la îndoială sinceritatea faptelor acestui om ambițios. Predarea surprinzătoare a orașului Scutarilor Muntenegrenilor, deși acesta se mai putea menține și deși Essad-pașa trebuia să știe că Puterile nu vor sancționa trecerea Scutarilor în stăpânirea muntenegreană, a dat mult de gândit. S'a și constatat ulterior, că planul lui Essad-pașa a fost, ca în schimbul capitulării orașului Scutari, el să fie numit mai târziu cu ajutorul Mun-

Rugăciunea.

„Și pe când visătorul disc al lunii să înălța încet printre punctulețele de aur aruncate la întâmplare în înfipt, dar rânduie totuși în figuri atât de minunate . . . din glasul limbii de metal ce a răsunat în turnul bisericii mai vibrează încă două-trei valuri și apoi liniștea își întinde bratele-i mângâitoare preste întreaga fire. Cu privirea pierdută în văzduh pretind parcă mai mult ca tot de-a-una pacea momentului, încerc a-mi da seama cât sunt de deșarte șgomotele zilei, cât de ridicule și absurde întâmplările ei, și cât de microscopice sunt interesele omenești și totuși cât de ușor și prea adese ne abat de la noi înșine!..

Copleșit de durere în fața acestui adevăr, îmi împreună mâinile și caut să-mi mângâi sufletul, adâncindu-mă în recitarea rugăciunii de seară. Cât de dulce mângâie rugăciunea!.. însă sfârșind se părea că o forță superioară mă îndeamnă să-mi relau firul acelor gânduri ce-mi cauzau durere. Simțeam în suflet ceva nedeslușit, chinător, ceva așa ca o îndoială că oare bunul D-zeu dintre multele rugăciuni ce i s'au înălțat în acelea momente a ascultat și pe a mea? Ce sunt eu? O ființă atât de neînsemnată, între atâtea miliarde! Ascultat-a oare D-zeu pe fiecare?..

De odată parcă pământul să pierde în marea de liniște, dispare ca un punct întunecos, iar cercul vederii

mi să mărește și mă simt cuprinsă de un simțământ de fericire neluțeleasă.. Un inger dulce undulează cătră mine.. chipul lui să oprește înaintea mea și cu mâna-i strălucitoare îmi atinge încet fruntea înfierbântată.

„Vino“, îmi zice ingerul „vino copila mea și vezi! Pluteam în adevărată mare a înfiptului. Ingerul mi conducea și împreună străbăteam eterul. Eram la o mare înălțime dela pământ, în jurul nostru nouri și stele.

Și acum — zice ingerul — „vezi, simte și auzi rugăciunile pământestii! — și la moment șgomot neluțeles îmi lovește auzul. Rugăciuni, strigăte, plângeri și tânguiri, mulțumiri, măriri și laude să amestecau formând un șgomot haotic. Fără întrerupere ascultă bunul D-zeu acestea? Întreb de Ingerul »Da« răspunde el, ascultă toate acestea fără întrerupere. Toate le vede și le aude »El« — cel mai înalt, Atotștiutorul. Și pe toate acestea numai El le pricepe, numai D-zeu aude glasul obștei.

Îmi încord atențiunea și văd că din lumea îndesuită să înălță mici nori aurii, ce dădeau o priveliște magică, iar din mijlocul lor străbătea prin văzduh o musică dulce, dar observ cu durere că sunt foarte puțini norișorii aurii ce să desprind ușor din mulțime și să înălță sprinteni la cer. Din glasul lor blând, am deosebit acestea: „Doamne fie voia Ta!“ „Întâmpile-să toate precum Tu voești, o Dzeule!“ „Tu ești credința, speranța și iubirea noastră!“.

Această mărturisire a abnegării micșorează greutatea ce-i apăsa. Suspne și dureri adânci răscoleau acești norișorii aurii, însă desăvârșita resemnare în voia Celui de sus le îndulcesc.

„Vezi! aceasta este cea mai perfectă rugăciune“ — zice Ingerul. Nu cere nimic altceva, decât împlinirea voinței lui D-zeu. A primi cu resemnare, fără a murmura și a suporta cu paciență încercările dreptății D-zeești, e rugăciunea adevăratului creștin; în momentul în care ea să rostogolească de deja la D-zeu.

Au dispărut frumoșii nori aurii, dar ecoul muzicii lor divine mai răsună încă în sufletul meu, când iată apar norișorii arginții, dragălași și șglobii. Ca înviorătorul balsam al primăverii, vin în sus răspândind mireasmă și un vers de o frăgezime nelintrecut de dulce să auză din ei îndulșindu-te și înveselindu-te deodată.

— Aceasta e rugăciunea micilor prunci, îmi explică însoțitorul meu și e mult plăcută Domnului. Ascultă numai cât de cucernic e versul lor copilăresc, sunt prea convinși că D-zeu îi ascultă. Acordul cel mai puternic în această muzică e rugăciunea copișilor sărmani, cari în lipsuri și necazuri știu să alege la părintele ceresc. Tot aici vorbește și inima ingerilor lăsați pe pământ adevăc a orfanilor. Și acest grup de norișorii arginții, în șbor ușor, cu răsnetul lor dulce să înălțau la cer pe aripile ingerilor.

Norii ce încep acum a apărea,

sunt tot mai întunecați. Privirea'mi dornică cade pe câțiva nori surii, ce pluteau în spațiu, formând tabloul fidel a tot ce e nenatural, al vanității și afectărilor, iar versul lor era nesuferit — ca tot ce e fals; o muzică disarmonică ce te tortura. Și norii aceștia nu străbăteau înainte, ci să le găneau în eter ca nește fulgi slăbănogi în bătaia caprișiosului vânt.

— Vezi! zice bunul inger cu durere, acești nori cari au intenția a impune cu exteriorul lor iar glasul lor e atât de nesuferit, e rugăciunea făcătoare și lingușitorilor, e rugăciunea farisellor. E numai potop de vorbe goale, e numai rugăciunea buzelor și aici de cum a inimei! Pricepi dar pentru ce nu pot găsi calea care duce la tronul D-zeeșc?

Desgustată de falsitatea acestui tablou... văd că acei nori sunt împărășiați de alții ce-și fac loc printre ei. Rugăciunile pocăinței și a înfrângerii ca fulgerul să avântă la D-zeu în înălțime, în forma unor nori luminoși. Versul ce inunda din ei era plângător, blând, duioș, dar sincer și stăruitor. Acestea au fost rugăciunile păcătoșilor. Pocăința le-a adus pe ele sus, luminându-le calea.

Aiurită mai văd iar un colos ce ardea, iar din el să deslușesc o mulțime îngrozitoare de limbi uriașe de foc, ce și iau drumul spre cer cu furie. Ascultam și priveam tremurând. „Aceasta e rugăciunea celor ce sunt în pericol de moarte“, — îmi explică ingerul cu tristețe. „Strigătele sfășietoare ce să aud,

sunt ale aceluia, cari numai în pericolul nelincunjurabil, în momentul din urmă învață a se ruga.“ — Versurile desperaților muribunzi se ridică dintre celelalte cu o grăbire febrilă, însă rugăciunea lor e necompletă, ca tot ce e grăbit.

„Și acum numai una este pe care încă trebuie să o știi!“ continuă misterios ingerul. „Vezi învâlmășala acela de nori deși și tulburi?. Un adevărat haos. Aceștia să învârtesc fără sfârșit în jur, căci nu au puterea a se apropia câtuș de puțin de tronul Dumnezeesc, ci legile dreptății cerești îi arunca în praful și noroiul pământului. Acestea sunt rugăciunile ce se rostesc pentru bunuri lumești, deșertăciuni. Rugăciuni pentru aur, mărire, răsunare, învingere... rugăciunile ridiculelor credințe deșerte, cari se rostesc fără credință și încredere în bunătatea lui Dumnezeu, cari nu conțin, nu au nici un izvor Dumnezeesc, nimic ce pornește din inimă, din suflet!“

„Știi acum cum trebuie să te rogi ca Dumnezeu să te asculte?“ — mă întrebă blând ingerul.

Știu! îi răspund plângând: „Dumnezeule fie voia Ta, în veci-vecilor — Amin!“

Maria Elisabeta Ploară.

tenegrinilor și Sârbilor principe al Albaniei. Muntenegrinii îl lăsară doar să părăsească orașul în fruntea unei trupe de 25,000 oameni!

În timpul tratativilor, ce se urmau între Puterile mari cu privire la principatul albanez, rolul lui Essad-pașa deveni din nou suspect, căci, bucurându-se de mare trecere în Albania, aspira pe față la tronul Albaniei. Nu era deci mirare, ca unele cercuri diplomatice să vadă în ministrul Essad-pașa un periculos antagonist al principelui Wilhelm, care se va folosi de primul prilej, pentru a se proclama Domnitor al Albaniei.

Răscoala lui Essad.

Date fiind aceste antecedente era firesc ca principele Wilhelm, al sfatului Puterilor mari, să urmărească pas de pas acțiunea desfășurată de Essad-pașa. În timpul răscoalei din Epir Essad-pașa a propus principelui, că să-l trimită în fruntea armatei teritoriale compuse din Mohamedani în contra Epiroților. Principele a refuzat propunerea și a trimis contra Epiroților detașamente din gendarmia albaneză. Essad-pașa a trebuit prin urmare să rămână în Durazzo. Ivindu-se în acest timp răscoală țărănească în centrul Albaniei, în ținutul Tirana, unde Essad își avea proprietățile, îndreptate în contra lui Essad, principele a sfătuit pe Essad să facă concesii țăranilor. Essad-pașa a refuzat. În același timp principele sfliase, că Essad-pașa întreprinde legături și cu mișcarea Turcilor tineri din centrul și sudul Albaniei, mișcare ce era îndreptată în contra Domnitorului creștin. Un nou moment acesta să mărească divergențele între principe și ministrul său.

Essad-pașa ceruse Marți principele permisiunea să pornească în contra răscolului din Tirana. A fost însă din nou refuzat, pe motiv că, fiind răzbuțitor din fire, va săvârși prea mari cruzimi față de cei răscoluți. Intracerea țăranii răscoluți erau în drum spre Durazzo. Essad-pașa, simțind că poziția i se clatină, și-a înmulțit luni seara garda palatului său înarmându-l. Faptul acesta precum și rolul echivoc alui Essad-pașa l-au hotărât în cele din urmă pe principe să îl delature pe Essad-pașa.

Arestarea lui Essad-pașa.

În urma unui consiliu ținut luni noaptea în palatul principelui s'a hotărât, ca Essad-pașa să fie provocat să îndeparteze imediat garda sa și să estradeze armele. Acest ordin i s'a adus la cunoștință Marți dimineața la orele 3 de către un ofițer olandez și de un trimis al principelui. Essad s'a și supus la început ordinului și a provocat pe oamenii săi să depună armele. În momentul însă când armele erau să fie confiscate, Essad a revocat ordinul și a poruncit oamenilor să prindă în mână armele și să se pregătească pentru opunere. Scurt după acestea oamenii lui Essad au început să puște asupra gardii naționale a principelui, care se afla în fața locuinței lui Essad. Soldații au răspuns la aceste pușcături. Acesta a fost semnalul pentru începerea bombardării locuinței lui Essad și pentru debarcarea trupelor italiene și austro-ungare de pe vasele din port. Văzându-se amenințat cu moartea, Essad s'a predat și, fiind arestat împreună cu familia sa, a fost condus pe vasul austro-ungar »Szigetvár«.

După știrile din urmă situația s'a ameliorat la Durazzo. Principele Wilhelm a telegrafat rudeniilor sale că deocamdată orice pericol e dălaturat. În contra răscoluților, cari se apropie de Durazzo, s'au trimis trupe albaneze, cari sunt spriginite de detașamentele vaselor austro-ungare și italiene. În același timp se află în drum spre Durazzo mai multe vase italiene și austro-ungare.

Essad pașa va fi probabil dat în judecată și apoi exilat.

Comunicarea făcută în delegațiuni.

La sfârșitul ședinței de Marți seara a delegațiunii ungare consilierul de externe Forgach a făcut următoarea comunicare:

În vederea știrilor alarmante din ultimul timp, după cari în Albania ar fi izbucnit revoluția și că chiar viața principelui ar fi în pericol. În numele d' lui ministrul de externe, care la parte în delegațiunea austriacă la desbaterea asupra bugetului externelor, amonore a vă comunica că, în zilele din urmă, între partizanii și adversarii lui Essad pașa divergențe s'au agravat în așa fel, încât țăranii din jurul orașului Durazzo, bine înarmați, planuiau un atac contra Capitalei, ceea ce a produs acolo îngrijorări serioase și neliniște. Din a-

ceastă cauză și pentru apărarea siguranței domnitorului, comandanții vaselor de război staționare, austro-ungare și italiene, au debarcat trupe.

Intervenția armată a acestor trupe nu a fost necesară până azi. Staționarul italian este un vas mic, dar în noaptea aceasta am primit știrea dela guvernul italian, că a dispus ca flota de torpiloare aflătoare în apele albaneze să plece imediat la Durazzo.

Staționarul nostru este cuirasatul »Szigetvár« pe al cărui bord se află Essad pașa, și de îndată ce ministrul de externe va primi noii știri vi le voi comunica imediat.

Aceiași declarațiune a făcut-o și contele Berchtold în delegațiunea austriacă.

Lupta în comitate.

— Organizarea Românilor. — Adunarea comitatului Turda-Arieș — Mai 1914.

Regulament de organizare. Adunări populare.

În 14 Mai s'a ținut congregația de primăvară a comitatului nostru. Membrii români s'au întrunit, în presară, la o ședință în care au primit **regulamentul de organizare** a partidului național din comitate, prezentat din partea comitetului.

S'a decis imediata punere în practică a acestui regulament.

După ce în senzul regulamentului, în fiecare cerc pretorial se va alege câte un comitet cercual, s'au luat dispozițiile de lipsă ca după un plan sistematic să se convoace în decursul verii și în toamnă câte-o adunare populară în: *Câmpeni, Turda, Jara, Ludoș, Luna și Sălcina*, în cari se va face și alegerea comitetelor cercuale.

La una din aceste adunări va fi invitat și comitetul național împreună cu deputații. Tot în această conferință s'a discutat tactica de luptă pentru ziua următoare și s'au designat oratorii.

Decursul adunării.

Durere însă, membrii români nu s'au prezentat în număr mare, cum le impune datorința. Am remarcat prezența d-nilor: Jovian Mureșan, Ioan Bucer, N. Rațiu protopop, Ioan Boer (Lechința), Dr. Ioan Giurgiu, (Jara), Dr. Valer Moldovan, Dr. Iuliu Calian (Ludoș) și Dr. Zosim Chirtop (Câmpeni).

La raportul vice-spanului a luat cuvântul d-l N. Rațiu, care a criticat partea privitoare la școli și a cerut ca școlile noastre încă să fie ajutate de stat ca și celelalte.

Dr. Ioan Giurgiu, într-o cuvântare mai mare, a excepționat stările sanitare desolate și a cerut ca să se poarte mai mare grijă de starea materială a poporului dela munte, îngrijind să capete pășuni suficiente pentru vitele lor, singurul ram de economie, rentabil în munte.

În chestia *adresei orașului Cluj* nu s'a încins discuție din cauză că comitetul permanent a prezentat o astfel de formulă, care a satisfăcut pe toți și în special ne-a convenit nouă Românilor.

Se spunea în acea formulă că adresa Clujului să se pună la dosar, pentru că tonul ei pățimăș și plin de personalități numai strica poate rezolvirii chestiunii de naționalitate, a cărei importanță gravă o recunoaște congregația. Totodată se recunoaște pe față și partidul național român — o decarație de mare preț pentru libertatea de mișcare și acțiune a partidului în acest comitat.

În chestia împărțirii cercurilor de votare a luat cuvântul Dr. Valer Moldovan care, bazat pe legea și ordinațiunile ministeriale, a făcut o aspră critică spiritului reacionar și dușmănos intereselor noastre, ce transpiră din proiectul de arondare.

A făcut și propunere concretă pentru o mai dreaptă împărțire, dar a rămas în minoritate.

În contra hotărârii congregației se va înainta recurs la ministru.

S'a încins o vehementă discuție între guvernamentali și opoziție, pe tema politicii externe. Noi nu ne-am amestecat în harta lor, despre care sigur nu va lua act Berlinul.

E interesant, că în focul discuției sau provocat cu multă invidie la România. Unuia dintre guvernamentali i-a scăpat vorba și a recunoscut că: *susținerea României e de interes european, pe când durere, susținerea Ungariei e un interes numai maghiar.*

Cor.

Chestiunea română în cameră.

— Discursul și interpelația d-nului Dr. St. C. Pop, în chestia episcopiei de Hajdudorog. —

(Fine).

Acum pe acela, cari în modul cel mai cuvințios au îndrăznit să i strângă atenția dlui episcop, că așa ceva nu poate face, mai ales în decursul acestor trei ani, când se mai promite și revizuirea — episcopul l-a admoniat într-un rescript foarte vehement, zicând că trebuie să se supună poruncii lui.

Rescriptul lui e acesta (cetește): «Ordinul Nr 4088/1913. Susținându-mi ordinul emis sub Nr. 3689/1913 în chestia conducerii protocolului matricular în limba maghiară, cu dragoste părintească Vă atrag atenția asupra celor ce urmează: 1. Ordinea manlu lațunilor oficiale episcopul e chemat să o statornicească în dieceza sa; 2. Bula »Christi Fideles Graeci« conform naturii acestei chestiuni, numai în privința limbii liturgice pune s'avili; 3. Între limba liturgică și protocolul matricular au existat nici o legătură. În patria noastră chiar și preoțimea de rât latin conduce matricula în limba maghiară; 4. Muștrări de conștiință, de cari ziceți că voiți să fiți scutiți, față de ordinele juste ale episcopului numai în cazul acela puteți avea, când ordinul de față negând supunerea canonică — de care mila lui Dumnezeu să Vă apere — nu l-ați executat.»

Deja de repetite ori am avut ocaziunea să arătăm câte abuzuri se fac față de această bulă și că aceste chestiuni, în unele manifestări ale lor, merită să fie luate în seamă, pentru că crearea episcopiei nu s'a făcut pe baze sincere, doar Maghiarilor nici nu le-a trebuit diecează cu limba liturgică elina veche, ci diecează cu limba liturgică maghiară.

M. Fekete: Aci ai dreptate!

St. C. Pop: În privința aceasta papa, în strictul înțeles al cuvântului, a fost indus în eroare, făcându-l să creadă că nimic alta nu vreau Ungurii acestia, decât doar ca să nu vorbească și să nu asculte liturgia în limba valahă. Deși acei domni, cari au luat inițiativa, pot să-i urască pe Valahi, dar eu sunt convins că priintre credincioși nu a fost nici unul care să fie excepționat că aparține bisericii românești, pentru că s'au simțit foarte bine în sânul acelei biserici, și în acel memorandum adresat papei, în care cer limba liturgică maghiară, declară totdeodată că nu pretind crearea unei dieceze separate, numai doresc să albă și i dreptul ca să le fie limba liturgică limba maghiară.

Atunci vine dl episcop și încearcă să explice, dar nu spune adevărul, pentru că nuștil Scapinelli însărcinat cu executarea bulei zice (cetește): »Linguae vernaculae in extraliturgetis functionibus sicut antea, etiam in posterum permittuntur, in praecibus etiam publicis, sed extraliturgetis, et tanti magis in praecibus privatis, in praedicatione et instructione populi: quae quidem praedicatione et instructio in lingua qua omnes utuntur facienda est, imo in diversis linguis, și una ab omnibus non intellegatur.«

(Scăunul președintelui îl ocupă Elemér Simontsits.)

Prin urmare Scapinelli și papa nu spun că d-voastră trebuie să faceți din trecut imediat tabula rasa; ei spun altceva. Spun că în rugăciunile extraliturgetice și în instrucțiunile populii folosește-te de limba poporului, de limba acelor cari o vorbesc și dacă ar vorbi mai multe limbi, folosește-te de toate.

Deci nu se poate provoca la bula papală, când în eparhiile românești cu o trăsătură de condei sistează limba de instrucție — din contra, o vatămă. Papa a dispus ca să se facă instrucția în acea limbă care o vorbesc și dacă se folosec de mai multe, atunci instrucția să se facă în mai multe limbi. Dreptaceea în dispozițiunile lui ilegale să nu se provoace la bula papală, căreia nu i se poate da o explicație eronată.

Un glas: Nu poruncește papa!

St. C. Pop: Ba da, poruncește papa, și încă cum!

Când atât locțiitorul de episcop cât și dl episcop cu o trăsătură de condei șterg drepturi sancționate prin legi existente, fără să întrebe guvernul, fără nici un demers și când eliminează total limba maternă din școală — au comis un fapt criminal, care trebuie pedepsit.

P. Kendo: De aceea trebuia aruncat în aer cu bomba!

St. C. Pop: Ni se spune mereu că așa numita iubire a lui Cristos christiana religio pax e determinată de concordie. Vă spun un caz. La începutul primăverii a murit în Dobrița un creștin român din Cu-tuiuș cu numele

Ioan Mureșanu; l-au înmormântat. Papp Gyula și arhidiaconul Rutkay, locuitori în Dobrița, au ținut misa funebrelă exclusiv în limba maghiară și — precum spun ceiea au fost de față — peste tot nu în mod preoțesc, ci ca niște husari au celebrat; toată predica a fost o preamărire a celui preot, care și-a scos limba maternă din biserică și școală, cu alte cuvinte a fost trădătorul neamului său. Martori: Ludovic Bárdossy, Florian Sălăgean, Cornel Abrudean, Grațian Matel, preoți și alții.

Îmi permiteți să observ că aceasta în nici o împrejurare nu poate fi introdusă circumspectă a noii dieceze. Nu-mi vine să cred că și S. Ga papa așa ar fi contemplat-o. El a voit să introneze pacea între credincioșii gr-cat. de diferite limbi. Vedeți însă că din partea episcopiei cum se acumulează acele dispoziții ilegale, cari tale adănc nu numai în drepturile cele mai sfinte ale credincioșilor, ci și în convingerea lor religioasă. Vedeți că toate acestea sunt apte numai ca să deschiză rănille, și să invenneze situația, dar în nici un caz nu sunt apte pentru crearea concordiei și a păcii creștinești.

On. camera! Deși vicarul episcopesc ca și însuși papa spune hotărât, că o crează pentru ca nici odată să nu se afirme vernacula lingua în sfânta liturgie, totuși vicarul Jazkovicis a fost acela care a celebrat cel dintâi în limba maghiară în toate comunele, a cutriertat comunele ardeleni și a celebrat liturgia în limba maghiară; tot acest abuz se comite pe față în cele mai multe parohii. (Mișcare la mijloc) Aș vrea, on. cameră, să-l văd pe acel Ungur căruia îl trebuie limba elină clasică și aș vrea să-l văd pe acel preot care se pune la bătrânețe să învețe a cea limbă. Aceasta-l, mă rog, numai scamatorie ca să câștige episcopia și după ce au câștigat-o, să continue acolo cu politica, politica soviniștă care jig neste adănc sentimentele poporului român și va cauza încă multă griță și neplăcere guvernului. Să nu credeți, mă rog că noi facem aici agitatie; din contra e tot ce se poate mai urât și rău să se introducă aceasta în biserică și viața religioasă. Maghiarii știu mai bine cum a fost lupta între frații pe tema religiei. Însă, onor. cameră, quod uni iustum alteri aequum. Noi nu am protestat ca Ungurii să nu se roage în limba care o vreau; dar, mă rog de iertare, nu pretindeți așa ceva dela noi și să nu credeți că se va afla vre-un Român care să se resigneze că va asculta să-i peroreze nu în limba românească, ci în limba elină veche, din care nu înțelege o iotă.

Onor. cameră! Eu sunt de convingerea că această calamitate va lua sfârșit numai prin o revizuire grabnică. Miniștri președinti consecutivi, nu mai puțin și miniștri cultelor și instrucțiunii au promis aceasta, cu toate acestea însă îcurruite întârzie, poate nu sunt nici în studiu începutului, ca să li se dea o rezolvire necesară, ceea ce după părerea mea ar creea negreșit pacea, de care avem atâta trebuință.

După această temeinică vorbire dl Dr. Pop prezintă interpelația de 9 puncte, pe care au publicat-o. Ministrul Iankovich declară imediat că nu poate da răspuns în merit, până ce nu va ancheta gravamele înscrise de dl. deputat Pop.

Să fim deci în așteptare!

Delegațiunile.

— Delegațiunea ungară —

Marți, în 19. l. c. s'au continuat și după amiază desbaterea delegațiunii ungare asupra bugetului nilitar. Ședința s'a început la orele 4. d. a. întâiu în numele ministrului a dat răspuns ofițerul de stat maior colonelul Tamásy la interpelațiile făcute de contele Hadik și Rakovsky, în chestiile militare atinse de el. Ambii au declarat, că nu sunt mulțumiți cu răspunsul, dar membrii delegațiunii l-au luat la cunoștință.

A urmat obiectul de la ordinea zilei. A vorbit întâiu Vázsonyi despre duel în armată, cerând în general casarea acestui obicei antic.

A vorbit apoi contele Tisza, revenind asupra discursului lui Apponyi, rostit înainte de amiază. Recunoaște că pentru dezvoltarea armatei se recer mari jertfe, dar trebuie să le suportăm, căci toți să înarmează în jurul nostru. Recunoaște și criza economică, dar zice, că societatea trăește în cadre prea mari, cari trebuie reduse, iar statul să fie și el mai crutător.

A constatat apoi că nu există divergență între guvernul ungar și ministrul de război și a atins chestia fortificării granițelor orientale. Trec, că fortificarea Ardelenilor trebuie privită obiectiv. Dacă ar fi însă să se ridice fortărețe spre România, aceasta nu trebuie să o privim ca o provocare

sau ca o intenție agresivă. Vorbește apoi în general despre duel, manifestând păreri divergente de ale lui Vázsonyi.

Discuția a fost amânată pe a doua zi.

La finea ședinței a urmat declarațiunea contelui Forgách despre răscoala din Albania.

În ședința de ieri s'a continuat desbaterea proiectului. A vorbit Andrássy despre lucruri cari nu aparțin strict delegațiunilor, cum e armata și imunitatea, duelul lui Tisza etc. Asemenea a grăit și Apponyi, despre un împrumut al partidului muncii. Le-a răspuns Tisza. După vorbirea scurtă a referentului Hegedüs, opoziția părăsește sala și bugetul armatei se votează în general.

Delegațiunea austriacă.

Delegațiunea austriacă a început în ședința ei plenară de alaltaeri desbaterea bugetului ministerului de externe. După raportul marchizului Bacquehem, pe care l-am publicat la timpul său în extras, a luat cuvântul delegatul Ellenbogen, care combate aserțiunile din espozul ministrului de externe, în care se spune că »trăim cu toată lumea în relațiuni amicale«. Tocmai contrarul.

În toată peninsula balcanică se observă o dușmănie în contra Austro-Ungariei. În Serbia mai cu seamă, suntem priviți cu ură de moarte. Sârbi evită orice contact politic și comercial cu noi. Tot așa nu ne putem aștepta la o dragoste din partea Greciei. În România a fost bătut un om care e bănuț numai că e prietinel Austro-Ungariei.

Diplomații și politiciarii noștri nu știu nici măcar care este adevărata poziție a statului nostru și pe lângă asta nu știu cum să trateze naționalitățile în Ungaria mai cu seamă naționalităților li se răpește orice drept. Și de aceasta se resimt mai mult românii. Nu m'ar prinde mirarea, dacă la un moment dat, opinia publică din România, unde sentimentul național este așa de puternic, s'er revolta în contra noastră și chiar ne-ar provoca. Un alt rău mai e că nici în Austria, propriu zisă, naționalitățile nu sunt în deajuns menajate. Chestia italienilor n'a fost rezolvată încă. Iată de ce, la toate ocaziunile naționalitățile sunt revoltate în contra guvernelor, parlamentelor și statului.

În ședința de alaltaeri seara delegatul Dr. Mühlwert a cerut restabilirea relațiunilor normale cu România.

În ședința de ieri del. Ellenbogen a cerut ministrului de externe, să înă delegațiunea în curent cu evenimintele din Albania.

Examenul de scris-cetit

— Gentry-ism. — Examenul în Cojocna. — Nedreptăți în Ilia, Ighiu și în alte părți. —

Examenele electorale de scris-cetit seot la iveală în multe părți procedurile incorecte și nedrepte ale autorităților și ale comisiunilor examinatoare. Unii oficiali nu voiesc să observe dispozițiile legii, le tălmăcesc falș, sau cu intenție sau din neștiință. Se vede că unii sunt stăpâniți și azi de acel spirit sovinișt de gentry, care a cauzat atâta rău patriei și care își închipuie că trăiește în secolii întunecați ai evului mediu și nu se împacă cu ideea estinderii drepturilor politice și asupra țăranilor și muncitorilor. Oligarhism, gentry-ism și sovinișm — iată cei trei monstri cari rod la rădăcina bunei înțelegeri între cetățeni și cari și-au scos și acum capul hădos la iveală. S'au făcut nedreptăți și ilegalități și față de țărani și de muncitorii unguri, dar aceste și-au ajuns culmea atunci, când cei înșilați la examen erau »valahi«. Dovadă cazurile petrecute la Ilia și Ighiu.

Ca o excepție ni se prezintă până acum examenul electoral din Cojocna unde cei ce au condus acest act electoral, au manifestat o imparțialitate și bunăvoință oarecare. La aceasta însă a contribuit și prezența unor inteligenți de-ai noștri la examen.

Iată ce ni se scrie despre acest act:

Cojocna 20 Maiu c.

În Cojocna conform articol. de lege XIV—1913, examenul din cetit și scris. s'a ținut ieri în 19 Maiu c. dela 8—11 ore și dela 2—6 ore din zi.

Dintre Românii cărturari s'a înștilințat până în 16 Maiu c. 60 stători de carte, și dintre Unguri 30. Au reușit dintre Românii 48 și Unguri 25.

In comisiunea examinatoare a fost un Român, dl. Teodor Hurduca-
ciu inv. gr. cat. și un inv. dela școala
de stat.

Protopopul Hațegan din loc a
fost prezent dela 9—10 ore a. m. con-
trolând examinarea. Procedura a fost
destul de legală. — Z.

Din alte părți însă vin știri des-
pre incorectități, și nedreptăți de ale
autorităților administrative.

Astfel în lila de pe Murăș, la pre-
ură s'au înștilințat 500 de știtori de
carte, țărani români, dar 354 au fost
respinși, declarați că nu știu scrie și
ceti și nu li s'a acordat dreptul de vot.
Respingerea s'a făcut la cei mai mulți
pe nedreptul, punându-li-se piedeci
înainte de examen, iar la examen fiind
șicananți.

Asemenea cazuri s'au petrecut și
cu țărani români din cercul Ighiuului
Sunt însă în ambele locuri puter-
nice motive de apel, care se va și face
și se va cere pedepsirea celor ce n'au
observat toate dispozițiile legii.

Ziarele maghiare au și ele infor-
mații despre asemenea neobservare a
legii, sub diferite pretexte. »M-g.» e
informat, că în unele locuri comisiile
examinatoare au cerut scrisoare orto-
grafică, de la țărani. Legea însă nu
dispune nimic în privința ortografiei
Dar pe baza aceasta au fost respinși
în lăszberény 62. de oameni din 70,
câți s'au înștilințat. Motivul a fost că
nu știu ortografia.

În Jolna a căzut la examen, tot
din acest motiv, un învățător slovac,
în Törökszentmiklos au primit drept
de vot abia 3. Inși din 40. și a fost
trântit la examen și un corispondent
al unui ziar din Budapesta.

Când oare vor înceta ticăloșiile
de felul acesta?

Examenele de scris și cetit în comitatul Brașovului.

Precum suntem informați la
examenul de scris și cetit s'au an-
nunțat la primăria din Brașov 211
cetățeni ai orașului, între cari 134
Români, 60 maghiari și 17 nemți.

În Brașov s'a început examinarea
celor ce s'au anunțat la examen, as-
tăzi Joi în 21 Mai. Examenele vor con-
tinua în zilele de 22, 23 și 25 Mai dela
orele 8—12 a. m. și 4—8 p. m. Dumi-
necă în 24 Mai se va ține deasemenea
examen dela 8—12 a. m. și 2—6 p. m.

Examinarea cetățenilor ce s'au an-
nunțat în cercul de sus (Feldioara) s'au
fixat pe zilele de 22, 23 și 24 Mai n.
în cercul de jos (Hărman) pe zilele de
26 27 și 28 Mai n. iar în cercul Săce-
lelor în zilele de 28, 29, și 30 Mai, iar
în caz de nevoie și în zilele de 2, 3
și 4 Iunie n.

Scrisoare din Viena.

— Serbarea zilei 3/15 Maiu. — Re-
porturile economice ale Monarhiei cu Româ-
nia. — Demonstrațiile antiaustriace a
studenților italieni. —

Viena, Maiu 1914.

Bătrâni venerabili și încrunțiți
în fapte merituose, alături de studenți,
viguroși stegari de mâne. Oaspeți de
rang înalt, alături de meseriași trezi
și bravi! Și printre aceștia ici-colo că-
te-o damă și domnișoară grațioasă din
elita română a Vienei s-au adunat cu
toții în număr de circa 200 să sărbă-
torescă cea mai mare sărbătoare na-
țională, comemorarea zilei mărețe a
deșteptării noastre naționale, ziua de
3/15 Mai. De mult nu s'a văzut în
Viena o manifestație mai vie și mai
înălțătoare de suflete ca în acea seară.

În numele soc. acad. »România
Jună», care a aranjat această comemorare,
a salutat publicul în cuvinte căl-
dureose d-nul Ion Nandriș, preș. soc.
cătății.

Despre înălțimea momentului
pe care ne-am adunat a-l sărbători a
vorbit d-l Octavian Deac șt. med. Con-
ferența d-sale a fost relativ scurtă, dar
obiectivă și interesantă. Păcat că d-nul
Deac nu a încercat să ne expună cât
mai multe momente și amănunte din
jurul memorabilei zile, dând o iconă
și mai reală despre ținuta conducătorilor
neamului de pe atunci, cari în
mare parte erau și ei studenți. Din
acelea zile mari ar putea și generația
de azi să tragă multe și frumoase în-
vățăminte.

Mai vehement, plin de viață și a-
semenea unui ostaș gata de luptă ni-sa
părut d-l conferențiar Alecu Isăceanu.
D-sa a vorbit despre: Simeon Bărnuțiu,

marele tribun dela 1848, sufletul adu-
nării dela 3/15 Mai din Blaj, dela a că-
rui moarte se împlinește în curând 50
ani. Relevează momentele cele mai în-
semnate din viața marelui apostol, os-
taș și profesor. Generația de azi ar pu-
tea învăța din viața lui Bărnuțiu multe
lucruri bune, dar mai cu seamă jertfa
pentru interesele neamului când
aceasta e reclamată. Bărnuțiu, ale că-
rui principii politice în parte încă și
azi formează baza programului nostru
național să ne fie ca un model de luptă,
câci doar student era și el când a în-
ceput lupta pentru libertate!

Remarc din observările d-lui Isă-
ceanu ce le-a făcut afară din cadrul
conferenței d-sale, următoarele. Mulți
spun că ziua de 3/15 Mai e o sărbă-
toare antiaustriacă și din motivul a-
ceasta toată oficialitatea română a Vie-
nei nu cutează a lua parte la astfel de
manifestații românești de frică... E gre-
șit a crede astfel. Din contră dacă ci-
neva e bun austriac, trebuie să vie la
această sărbătoare; prin care se cimen-
tează oarecum credința și loialitatea
jurată Dinastiei în acea zi memorabilă
de 40,000 români.

Acestea, pentru oficialii români
cari se scuză după cum am spus. Nu
încape scuză!

Veșnic tânărul fiu al povestitoru-
lui maestru dela Humulești, d-l Căp-
itan Const. Ion Creangă, pururea plin de
tineret și viață a cetit celor de față
interesanta d-sale povestire »Domnița
Maria și copilul de casă, episod din vre-
mea lui Ștefan cel Mare». Ascultat,
până la urmă cu mare plăcere, d-nul
Creangă, ne-a dovedit că dacă nu a
moștenit scrisul dela tatăl d-sale, a
moștenit hazul și viața plină de spirit
din scrierile marelui maestru Humu-
leștean.

Simpaticul nostru cântăreț bari-
tonul Aurel Cortescu, dela opera din
Zürich, a ridicat și mai mult nimbul
sărbătoresc al comemorării. D-sa a
cântat două arii dramatice din opera
Barbierul de Sevilla lui Rossini și Othel-
lo de Verdi.

Melodios și dulce ca o priveghie-
toare a cântat apoi d-na Silvia Hoinic.
Nu știu lauda cântarea și muzica, dar
imi place ce e frumos! Destul să spun
că amândoi cântăreții au fost frenetic
răspiațiți cu aplauzele publicului.

Țin să amintesc apoi că venind
vorba despre trădătorul dela Oradea
cei prezenți au ținut să-și arate solida-
ritatea lor și aprobarea lor cu urmă-
toarea depeșă ce s'a trimis d-lui Con-
stantin Banu, președintele centrului stu-
dentesc la București:

»Colonia română și studenții ro-
mâni din Viena va strâng mâna căldu-
ră pentru meritata lecție ce a-ți dat-o
trădătorului dela Oradea. Trimiteți-li și
pe la noi!»

După aceasta ne-am petrecut cu
toții până târziu în noaptea, cu cântece
și jocuri românești executate de or-
chestra »Rom. June».

(Va urma).

»Se face ziua». Ministrul un-
gar de comerț a detras debitul postal
pentru Ungaria volumului d-lui Zaharie
Bârsan: »Se face ziua».

Zidurile chinezești se strâng din
nou...

Studenții turci în București.

București, 7 Mai v.

Un public numeros, studenți și
studente în frunte cu profesori univer-
sitari și reprezentanți ai diferitelor in-
stitute de învățământ, au așteptat ala-
taeri în gara de nord, trenul care adu-
cea din Iași pe excursioniștii turci, în-
soțiți de mai mulți studenți și doi pro-
fesori ai universității de acolo.

Sosirea trenului a fost întâmpinată
cu un elan de nedreșcrit entuziasm,
din care se desprindeau ca o furtună
strigătele de pe peron și din tren:

— Trăiască Turcia! Trăiască Ro-
mânia!

De pe peronul gărei ploau flori
spre ferestrele vagoanelor în cari fă-
lăiau batistele oaspeților turci, cari după
oprirea trenului, au fost salutați în nu-
mele orașului, de către primarul capi-
talei d-l Emil Petrescu. I-a răspuns din
partea oaspeților, profesorul de drept,
din Constantinopol Djellaladdin Arif-bey,
mulțumindu-i pentru căldura și sinceri-
tatea cu care sunt primiți. În numele
universității bucureștene li salută d-l
prof. Toma Ionescu și apoi ia cuvântul
d-l N. Iorga, care după ce arată trecu-
tul celor două popoare, străbătut de
multe dureri comune și amintește tre-
cutul glorios al marelui Turcii, se adre-
sează tinerimii otomane de azi, îndem-
nându-o să nu renunțe la mândria de
odinioară și să nu uite niciodată pri-
etinile vechi și cinștite.

Emoționat de cuvântarea d-nului
profesor Iorga, îi răspunde d-l Djel-
laldin Arif-bey, mulțumindu-i penru sfa-

turle date și asigurându-i că vor do-
vedi cu fapte că tinerimea turcă a știut
să învețe dela poporul român ca să în-
sufle o adevărată viață țării turcești,
acum suferinde.

Tot drumul spre centrul capitalei,
convolul oaspeților și al celor ce li-au
eșit spre întâmpinare, — în frunte cu
muzica militară care cânta alternativ
imnurile naționale române și turce, —
l'a parcurs între strigătele de »Trăiască
studenții turci!» ale mulțimei care-i a-
clama viiu, pe străzile împodobite cu
drapеле otomane și românești.

Din piața Teatrului studenții-oas-
peți au fost repartizați la seminarul
central și la internatul teologic.

În decursul zilei au vizitat diferite
instituțiuni și clădiri publice ale capi-
talei, iar seara orele 6 au plecat din
nou la gară, să salute pe suveranii ro-
mâni, cari se întorceau din excursiunea
de pe Dunăre. Regele, impresionat de
căldura cu care a fost întâmpinat de
supușii otomani, s'a întreținut mai
mult timp cu profesorii turci.

Seara orele 9 s'au întrunit în
sala Senatului, unde studentul Dante
Tulius li salută în limba turcească, ex-
primându-și dorința ca să se strângă
cât mai mult legăturile între studenții
români și camarazii lor turci.

A urmat apoi conferința d-lui prof.
N. Iorga despre Istoria Turciei, în care
după ce arată legăturile de vechiuri în-
tre cele două țări, termină spunând, că
istoria turcească nu se poate scrie fără
cronicele românești, fapt din care re-
zultă, că relațiile dintre români și turci
trebuesc bazate pe motive de civilizare
reciprocă.

După aplauzele cari au subliniat
conferința d-lui Iorga, a vorbit d-l Djel-
laldin, din al cărui discurs reproduc
partea finală:

»Bolvavul Europei — statul
turc — nu moare ci se reparaează
și se fortifică, și dacă România
va da toată simpatia ei Tur-
ciei, așa cum noi privim cu însu-
șefire, sentimentele românești de
bunăvoință pentru Turcia, atunci
se va întinde într'un elan de en-
tuziasm, mâna peste... — se știe
cine este între d-o. și noi... Trăiască
marele vostru Rege!»

Întreaga sală izbucnește în apla-
uze și se întonează imnul național
român.

A mai vorbit profesorul turc
Șeit Achim, care declară că România
se poate bizui pe tinerimea turcă de
azi și pe dascălii cari vor ști să fie
demni de prietina și încrederea ce le-o
va acorda țara românească.

După terminarea conferinței, dl
Iorga a invitat pe profesorii turci la
ședința de a doua zi a Academiei.

Ca încheiere, cred demne de re-
marcat, declarațiile lui Djellaldin Arif-
bey, o persoană foarte distinsă a Tur-
ciei, care într'un interviu acordat unui
corispondent al »Universului», își es-
primă astfel impresiile și convingerile
ce și le-a câștigat în urma vizitei la
Iași:

»Între tineretul universitar turc și
român, — deocamdată din Iași, — s'au
stabilit legături așa de trainice încât
pot să formeze resurse pline de speran-
țe pentru viitorul ambelor țări. Căci
România ca și Turcia are destule mo-
tive de înțelegere prietenească, din
toate punctele de vedere, economic ca
și cultural și politic. Până acum, am ho-
tărât înființarea unei societăți turco-ro-
mâne, al cărei scop principal să fie în-
vederat într'un program de activitate,
bine definit, pentru stabilirea de rapor-
turi strânse între România și Turcia.
După propunerea d-lui profesor Pe-
retz din Iași, vom avea și un schimb
de profesori între Constantinopol și Iași.
Acesta e singurul mijloc de a ne cu-
noaște mai bine și a ne dori unul pe
altu».

ȘTIRI.

— 7 Mai 1914.

Știri din România. Alata-
eri au sosit în Capitală regele și regina
împreună cu principii, întorcându-se din
excursiunea pe Dunăre. În gara de nord,
pe lângă persoanele oficiale și un nu-
măros public se aflau, la sosirea trenu-
lui regal, o mulțime de studenți uni-
versitari împreună cu studenții turci
sosiți în Capitală, cari toți la olaltă au
întâmpinat pe regele cu entuziaste urale
și cu imnul regal. Impresionat de pri-
mirea caldă a oaspeților turci, suveranul
s-a întreținut mai mult timp cu fiecare
din profesorii dela facultatea din Con-
stantinopol.

— Ministrul cultelor și instruc-
țiunii publice a luat de curând hotărâ-
rea de a pune în aplicare deciziunea
de a se înființa muzee școlare pe lângă
toate școlile normale.

— La serbarea națională de 10
Mai din anul acesta va asista și o de-
legațiune a regimentului din armata

prusiană, al cărui șef este M. S. regele
Carol.

Pentru comemorarea păcii dela Bu-
curești — se știe că — fostul preșe-
dinte al Consiliului român, d-nul Titu
Matorescu, a aprobat baterea unei me-
dalii oficiale, care să amintească pos-
terității acest act istoric al neamului
românesc. Această medalie istorică, în-
tocmiră pe un fond de 90 mm. este
una din cele mai frumoase, cari s-au
făcut până acum în țara românească.

Pe aversul medaliei, într'un me-
dallon oval, susținut de o panoplie de
arme, se află bustul regelui Carol, în-
cunjurat de alte patru medalioane cu
busturile regilor Petru al Serbiei, Ni-
colae al Muntenegrului, Ferdinand al
Bulgariei și Constantin al Greciei. Toate
medalioanele sunt încinse într-un lanț,
în care sunt prinse stemele încoronate
ale celor cinci țări și monogramele re-
gilor lor în sigiliu, cu cari au sigilat
tratatul păcii; iar cercul de lanț, care
leagă pacea istorică între aceste state
este susținut de un cerc de fier, în
formă de mozaic. Pe avers se cetește
inscripțiunea:

»Tratatul de pace dela Bucu-
rești din 28 Iulie (10 August) 1913,
Carol I, rege al României; Petru
I, rege al Serbiei; Nicolae I, rege
al Muntenegrului; Ferdinand I,
rege al Bulgariei; Constantin XII
rege al Greciei».

Pe reversul medaliei este re-
prezentată România simbolizată, învest-
mântată într'un costum de matronă
Romană, ținând în mâna dreaptă o ra-
mură de oliv, iar în cea stângă perga-
mentul păcii, având inscripția: »Fax».
Cu piciorul drept calcă pe un tun și pe
mai multe trofee și cu piciorul stâng,
sub ramuri de stejar și oliv, calcă pe
drapelul războiului. Pe fondul medaliei,
în depărtare, se vede Palatul Ministe-
rului Afacerilor Străine, unde au avut
loc tratativele păcii, radiat de razele
unei splendid soare, printre cari se ci-
tește inscripțiunea:

»Tranquillitati Europae».

Pe bordura medaliei — pe coroana
circulară cu perle, împărțită în cinci sec-
țiuni și despărțite între ele prin mici
ramuri de oliv, sunt gravate numele
delegaților, cari au fost împuterniciți
de cele 5 state pentru încheierea păcii.

Această medalie se va împărți Cor-
pului diplomatic, corpurilor legiuitoare
și Curțiilor europene.

Inundații. În urma ploilor din ul-
timele zile, în cursul cărora au căzut
de mult încăt azinoapte a eșit din albie,
acoperind cu apă o parte din țara
Bărsii până către Apața.

— Știri alarmante sosesc și de pe
valea Jiului, unde apele au cauzat
mari pagube. Teritorul între Lupeni și
Livăzeni e sub apă. La Vulcan a pă-
truns apa prin casele muncitorilor mi-
nieri. O mulțime de poduri au fost
rupte de furia valurilor, cari au făcut
și o victimă omenească.

Din Petersburg se anunță, că în
ținutul Uralului au fost inundate
peste 100 de comune. 40 sate au fost
complet distruse și mai mulți oameni
au pierit în valuri. Prin ținuturile
Jumeu și Kamistău bântue foametea.

Răzhol de probă. Ziarele din ca-
pitală sunt informate, că în zilele de
25, 26 și 27 ale lunii viitoare, se vor
ține în Bosnia, și Hertegovina mari
manevre militare, la cari vor asista și
moștenitorul de tron și șeful statului-
major Conrad. Manevrelor se vor desfă-
șura după un plan secret; din cercuri
militare competente însă se spune, că
aceste manevre vor deurge pe baza
planurilor de ofensivă și defensivă con-
tra unui eventual atac din partea Ser-
biei și Muntenegrului.

Tramvai fără roate și fără șine.
Aceasta e cea mai nouă invenție, pe
care și-o experimentează în Londra a-
mericanul Emile Bachelet, originar din
Franța. Experimentele lui, cu un aparat
în miniatură, au stârnit mare senzație
în capitala Angliei. Noul tren al lui
Bachelet nu va avea lipsă nici de lo-
comotivă nici de șine și nici chiar de
roate. Se spune, că cercurile specialiș-
tilor din Londra, cari au rămas sur-
prinse de invenția lui Bachelet, au și
hotărât construirea unei linii de probă.

Acord între Austro-Ungaria și Ser-
bia. Ziarul »Stampa» din Belgrad anunță
că între Austro-Ungaria și Serbia s-a
încheiat un acord definitiv în chestia
căilor ferate orientale. Austro-Ungaria
a acceptat în principiu propunerea Ser-
biei de a statifica linia ferată orientală.
Serbia se obligă în schimb a acorda în-
semnate avantajii Austro-Ungariei.

Singurul reprezentant admini-
strativ al ziarului nostru în
România, începând dela 1 Apri-
lie v. a. c., este d-l inginer furn.
Gr. B. Dabija, București, St. Ru-
meoară 23.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Indivizi suspecți și-au făcut apa-
riția nopțile trecute în jurul depozitu-
lui de munițiuni de pe Strajă și a lo-
cului de tras la tir. În urma pușcătu-
rilor trase de sentinela indivizii s'au
refugiat. Comanda militară a luat mă-
suri, ca noaptea să circule pe locurile a-
menintate patrula.

AVIZ. La agenția principală
din Brașov a Băncii generale de
asigurare se caută de urgență un
contabil și un achizitor. Oferte a
se adresa Agenției din Brașov, 10-10

Concert militar în Cafeneaua
»Coroană». De aci înainte concertează
în cafeneaua »Coroană» muzica militară
în fiecare Joi, Sâmbătă și Duminică
dela 9 ore seara. (18—30)

În Restaurantul »Coroană» con-
cert militar în fiecare Joi și Duminică
dela 8—10 ore seara. Intrarea liberă.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta 21 Mai. În ședința de
eri a delegațiunii austriace ministrul
Berchtold a făcut o nouă comunicare
despre evenimentele din Durazzo.

Din știrile primite până acum
— a zis ministrul — rezultă că
Essad-pașa s'a baricadat eri dimi-
neața cu aderenții săi în casa pro-
prie. Urmarea a fost un schimb de
focuri între cei baricadați și gen-
darmeria internațională, în decursul
căruia a intrat în acțiune și o ba-
terie, care a bombardat casa lui Essad.
Imediat după primele lovituri de tun
comandanții vasului austro-ungar și
italian din port au debarcat detașame-
nte de marinari, cari au încun-
jurat palatul princiar luând sub scu-
tul lor familia princiară.

În decursul bombardării s'a
arborat pe casa lui Essad-pașa stea-
gul alb, ceea-ce a avut de urmare
încetarea bombardării. La rugarea
principelui, Essad-pașa a fost ridicat
din locuința de un detașament de
marinari austro-ungari și italieni
fiind internat, la ordinul principelui,
pe vasul »Szigetvár».

Pe baza telegramelor ce le-am
primit până acum natural nu sunt
în poziție, să-mi dau o părere
definitivă asupra urmărilor acestor
evenimente. Este însă de sine în-
feles, că la crearea oricărei forme
noui de stat trebuie să se țină cont
de diferite incidente. Aceasta re-
zultă și din experiențele făcute la
început în toate statele balcanice,
fără deosebire. După a mea părere
nu avem motive să tragem con-
cluziuni incalculabile și nefavora-
bile din cele întâmplante.

Durazzo, 21 Mai. Guvernul
albanez și-a prezentat principelui
dimisia. La arestarea sa Essad-
pașa a protestat și a solicitat in-
tervenția consulilor streini. Aceștia
însă au refuzat intervenția lor
declorând că Essad-pașa s'a făcut
vinovat de ațâțare la revoltă în
contra principelui domnitor.

Neapol 21 Mai. O nouă es-
cadră italiană a plecat eri în apele
albaneze.

Londra 21 Mai. »Daily Gra-
phic» este de părere că interven-
ția Austro-Ungariei și Italiei la
Durazzo, fără a se cere consenti-
mentul celorlalte Puteri mari, va
produce grave tulburări interna-
ționale.

Berlin 21 Mai. Răscoala lui
Essad-pașa e considerată aici în
mod pessimist. Soartea familiei prin-
ciare inspiră mari temeri.

Cărți și reviste.

A apărut Nr. 2 din »Revista Tea-
trală» de sub conducerea d-lui Dr. H.
P. Petrescu cu următorul cuprins:

Cămp întelenit, piesă teatrală pentru
popor, înedită de + Ioan Adam. — Știința,
Religia și Artă, discurs ținut de P. S. S. d-l
Episcop Dr. Miron E. Cristea, la adunarea
generală a S.T.R. din Caransebeș 1913. —
»Noaptea furtunoasă» de I. L. Caragiale, con-
ferință de Dr. Horia P. Petrescu. — Teatru
pentru popor: Toderică, comedie populară în
2 acte de H. Holberg, loc. de Dr. Horia P.
Petrescu. (Actual prim.) — Bayreuth, de Dr.
Horia P. Petrescu. — Lectură pentru șezătorile
sătești. — Cronică.

Proprietar:
Dr. H. Mureșanu: »Brașov» & Comp
Redactor responsabil:
Ioan Broșca.

SAMUEL LIPOT

Cel mai mare magazin în Ardeal de haine gata pentru bărbați, băieți și fete.

Brașov, Târgul Inului 31-33 (palatul Czell).

Mare ocasiune de a cumpăra.

Toată marfa din prăvălie se vinde cu prețurile de fabrică, cât va ținea depositul, fără obligament de a cumpăra.

Reuniunile au favorul de prețuri scăzute.

28-30

Ori și ce concurență eschisă.

Singurele băi (scalde) și ape minerale românești în Ungaria.

Băile dela Sângeorgini-român (Oláhsgentgyörgy, Besztercze-Naszód megye) cu apele minerale „HEBE”.

La poalele munților nordici ai Transilvaniei, în o vale romantică cu climă subalpină, se află comuna curat românească Sângeorgiul român, în a cărei proprietate sunt izvoarele de apă minerală, care în comerț poartă numele de „HEBE”.

Apa „HEBE”, pentru cantitatea mare de carbonat de sodiu, clorure metalice și acid carbonic ce conține, ocupă loc de frunte între cele mai renumite ape minerale din Europa. Se întrebunțează ca cură de băut cu cel mai mare succes la toate boalele acute și cronice de stomac și intestine, la constipație cronică, la hiperemie de ficat, la disolvarea pietrelor de bexică, biliare și de rinichi, emoroidale, la benoragie și catare de mîtră.

Ca băe (scaldă) influențează minunat resorbirea exudatelor pleuritice, peritonice, parametritice etc. precum și deosebitele boale de piele

Băile se desoid la 15 Mai st n.

O mulțime de odăi corăspunzătoare. mobilate stau la dispoziția publicului cu prețul de 2-5 cor. la zi, în hoteluri și vile.

Înainte de sezonul mare. dela deschidere până la 15 Iunie și după sezonul mare, dela 25 August până la 30 Sept. atât la băi cât și la odăi se dă o reducere de 30%.

Bucătărie foarte bună și ieftină.

Onoratului public îi stau la dispoziție: jurnale, bibliotecă, piano și tenis. Parc și alee (promenadă) pe terenul băilor. Locuri de excursiune în înalții munți din vecinătate. Muzică permanentă.

Prețul unei băi calde de clasa I. K 1-20, de clasa II. 1 cor.

Calea ferată are stațiune în loc, unde în orice timp stau trăsuri comode la dispoziția onor. public.

Prospecte trimite franco.

Direcțiunea băilor.

Băile și apele minerale sunt în proprietatea societății „HEBE”.
Președintele direcției: Dr. TEODOR MIHAILI.

Băile și apele minerale sunt în proprietatea societății „HEBE”.
Președintele direcției: Dr. TEODOR MIHAILI.

...? DE UNDE?...

SĂ NE PROCURĂM HAINELE PENTRU PRIMĂVARĂ ȘI VARĂ?

Numai

Dela firma românească GEORGE SZÓCS

în magazinul de croitorie modernă de bărbați dați comanda în

Brașov, Strada Mihail Weisz Nr. 10

(în casele proprii) (dacă doriți a vă îmbrăca elegant și ieftin

La mine în prăvălie se găsesc stofele cele mai bune de lână englezească și fabricate în țară și cea mai mare parte din acestea pot vinde sub prețul original.

Pentru crotala bună garantez

Înime voiți a da o comandă la mine, uzând de toate avantajele sus zise și văzându-vă cu plăcere

Cu stimă.

GEORGE SZÓCS
croitor civil și militar.

Anunț de licitație.

Comitetul parohial al bisericii române ort. or. a sf. Treimi de pe Tocile din Brașov dă în arândă prin licitație publică ce se va ținea Duminică în 11/24 Mai 1914 la 2 oare p. m. în sala de ședințe a comitetului parohial pe timp de 6 ani:

a) holdele bisericii aflătoare pe hotarul comunei Brașov, incluse în cartea funduară sub nr. 9506 și 9507 în drumul Sămpetrului, cari cuprind un teritoriu de 21 jugăre 464 stânjini.

b) holda de sub nr. 9181 și 9186 între făcerea de vite și între obor în mărime de 1 jugăr 26 st.

c) holda sub nr. 8815 lângă fabrica lui Ioanides în mărime de 1102 st. și

d) holda nr. 11223 din Ștoafen care cuprinde un teritor de 1 holdă 54 st.

Vadiu să depune 10 procente dela prețul strigării. Condițiunile pentru arândare se pot vedea până la ziua licitației la epitropia parohială a sus numitei biserici.

Tot Duminică în 11/24 Mai anul curent la 8 oare după amiază se vor da în întreprindere prin licitație publică lucrările de reparare și adaptare la casa bisericească nr. 22. din strada Căpitănelui, anume: lucrările de zidărie, lemnărie tâmplărie și canalizare. Vadiu să depune 10% la sută dela prețul strigării.

Brașov, în 2 Mai 1914.

Comitetul parohial.

I. Suciu
notar adhoc. 1-2

V. Sfetea
președinte.

C e t i ț i ș i
r ă s p â n d i ț i

„Gazeta Transilvaniei.”

Nr. mag. 7105/914.

Publicarea unei licitațiuni cu oferte.

Spre a asigura lucrările ce se recer la regularea drumului comunal, începând dela drumul din Filidechi până la trecătoarea peste Ghimbășel și de aci până'n drumul de țară spre Feldioară: se va ținea în 18 Mai a. c. la 10 oare a. m. în localitățile despărțământului al V-lea magistratual (:Strada Aurarilor Nr. 5 etagiu II): licitație publică cu oferte în scris.

Tot aici vor fi expuse până'n ziua premergătoare zilei de licitație — în oarele întemizezane con-

dițiunile de ofertare și condițiunile contractului, planul, proiectul de spese mărarea obiectelor în fine se pot căpăta aci gratuit modelele pentru ofertări.

Ofertele, ajustate amăsurat condițiunilor sunt a se prezenta până la termiul sus indicat direct la conductornul despărțământului al V-lea magistratual sau să fie pus destul de timpuriu la poșta p. z. adresa magistratului.

Brassó în 30 Aprilie 1914.

2-2 Magistratul orășenesc.

Dinți

și dantură completă fără pod. tragere de dinți, plombare, coroane de aur și poduri de aur.

Gerő Arthur

Technic de dinți diplom.
Str. Vămei Nr. 31.

Aviz.

Ciapă egipteană:

1 Klg. costă numai K. —50 fil.
100 Klg. „ 45.—

1 Klg. Cartofii nouă „ —36 „

Brânză de munte 1 Klg. „ 1-80 „

„ „ II-a 1 „ „ 110 „

Cașcavalu I. calitate 1 „ „ 2-20 „

Fasole verde, mazere, gulii, și altele s'afă proaspete la prăvălia

I. G. Eremi. Brașov Strada Hirscher Nr. 1 sub podul bătușilor.

2-10

„TIMIȘIANA”
Institut de credit și economii în Timișoara.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de funcționar superior la institutul de credit și economii „Timișiana” în Timișoara se publică concurs cu termen până la 1 Iunie, 1914

Reflecții au să dovedească cunoașterea perfectă a limbilor română, maghiară și germană atât în scris, cât și în vorbire, că au absolvat vre-o școală comercială superioară cu succes bun și praxa de până acum.

Concurenții să-și formuleze pretenziunile de salariu.

1-2

Direcțiunea